



KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ  
Directorate of Corporate Communication

# Kırık, Çıkık, Burkulmalar

Dersin Adı: İlk Yardım

Dersin Hocası: Dr. Öğr. Üyesi Olcay GÜLER

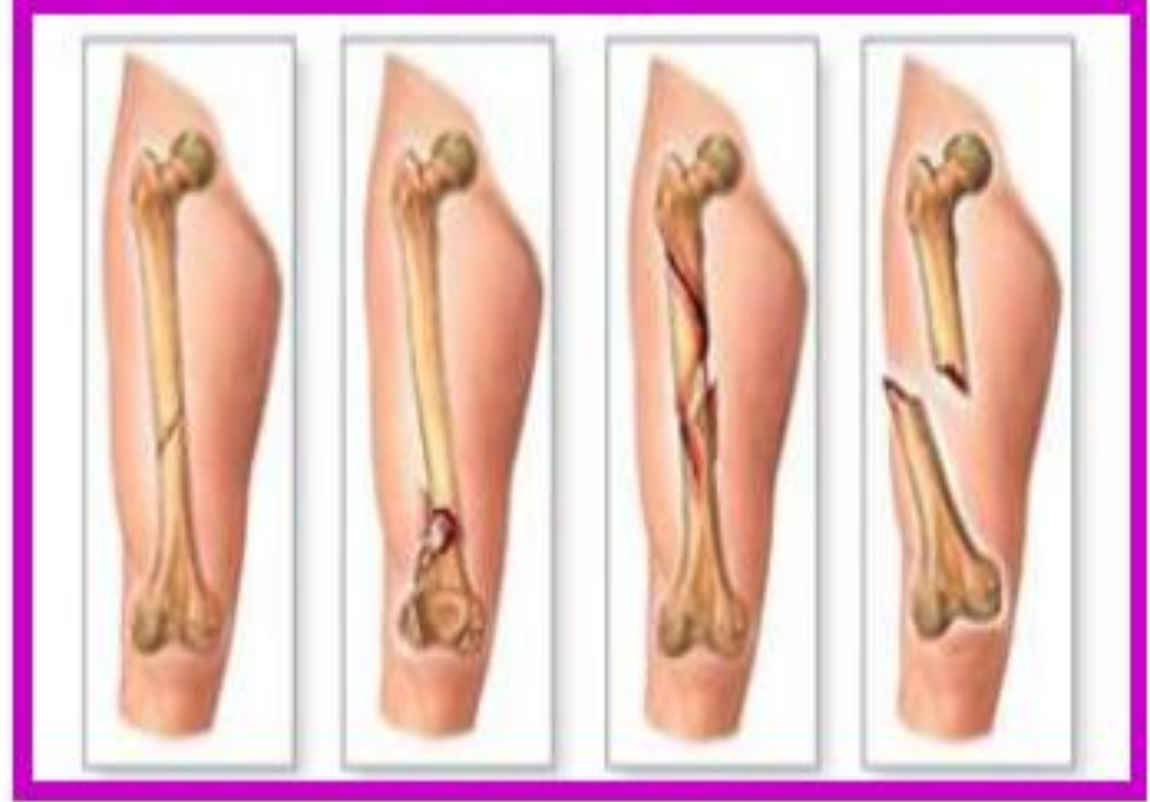
[atauni.edu.tr](http://atauni.edu.tr)    Atauni1957

# 1. KIRIK ÇIKIK VE BURKULMALAR

- Kırık, çıkık ve burkulmalarda uygulanan ilk yardım müdahaleleri, ağrıyı azaltıp şok gelişmesini damar ve sinir yaralanmalarını önleyerek sakat kalma ve ölüm oranını azaltır. Yerinde ve zamanında yapılan ilk yardım normal yaşama kısa zamanda dönme ihtimalini artırır.
- **1.1. Kırık**
- Kemik bütünlüğünün bozulmasına “kırık” denir. Kırıklar, kemik ve kemiğe yakın kas, eklem, bağlar gibi yumuşak dokularda vurma, çarpma ve düşme gibi kazalar sonucunda meydana gelebilir. Ayrıca yaşlılık döneminde kendiliğinden de kırıklar oluşabilir.

## 1.1.1. Kırık Çeşitleri

Kırıklar kendi aralarında açık ve kapalı kırık olarak sınıflandırılır



**Resim 1.1: Kırık şekilleri**

## Açık kırık

Deri bütünlüğünün bozularak deri altındaki yumuşak dokuların veya kırık kemik uçlarının görülmesine “**açık kırık**” denir. Açık kırıklarda kapalı kırıklara göre kan kaybı daha fazla olur. Ayrıca açık kırıklar, kemiğin ciltteki ve dış ortamdaki bakteriler ile kirlenerek enfeksiyon oluşmasına neden olabilir.



**Resim 1.2: Açık kırık**



# Kapalı kırık

**Kemik bütünlüğünün bozulup deri bütünlüğü bozulmadan meydana gelen kırıklara “kapalı kırık” denir. Açık kırıklara göre kapalı kırıklara daha fazla rastlanır.**



**Resim 1.3: Kapalı kırık**





## 1.1.2. Kırık Belirtileri

Kırık bölgenin alt kısımlarında nabız alınamaması, solukluk, soğukluk, his kaybı ve uyuşukluğun gelişmesi kırık yakınındaki damarlar ve sinirlerde zedelenme ve sıkışma olduğunu düşündürmelidir.

**Belli başlı kırık belirtileri şunlardır:**

- Şekil bozukluğu
- Hassasiyet
- Hareket ile artan ağrı

- Deride soğukluk hissi ve solukluk
- Hareket kaybı
- Krepitasyon (kırık uçların çıkardığı sürtünme sesi)
- Kanamaya bağlı kızarıklık ve morarma
- Şişlik



**Resim 1.4: Açık kırık**

## 1.1.3. Kırıklarda İlk Yardım

Kırık, çıkık ve burkulmalarda ilk yardımcı öncelikle çevre güvenlik önlemlerini alır. Daha sonra yaralının bilinç kontrolünü yaparak ABC yönünden değerlendirir. Hasta veya yaralının kendisinden veya çevredekilerden olayla ilgili bilgi alır (olayın ne olduğu, nasıl olduğu, ne zaman olduğu vb.). Bilinç açık ise hasta veya yaralıya kendisini tanıtarak sakinleşmesini sağlar ve yapacağı uygulamalar hakkında bilgi verir.

Kırık, çıkık ve burkulmalarda yaralı bölgenin hareketini engellemek ve durumun daha kötüye gitmesini önlemek amacıyla bölgenin tespit edilmesi gerekir. Kırık bölgesinde kırık ile beraber komşu doku ve organ yaralanmalarının kontrolleri yapılır. Kırıklarda genellikle komşu sinir ve damar yaralanması birlikte oluşur. Bu nedenle kırıklarda ilk yardım uygulamalarında yapılan tespitler ve sargılar yardımı ile bölgenin hareketi önlenerek sinirler ve damarlarda oluşabilecek hasarlar en aza indirilmiş olur.

# Kırıklarda yapılan ilk yardım uygulamalarında;

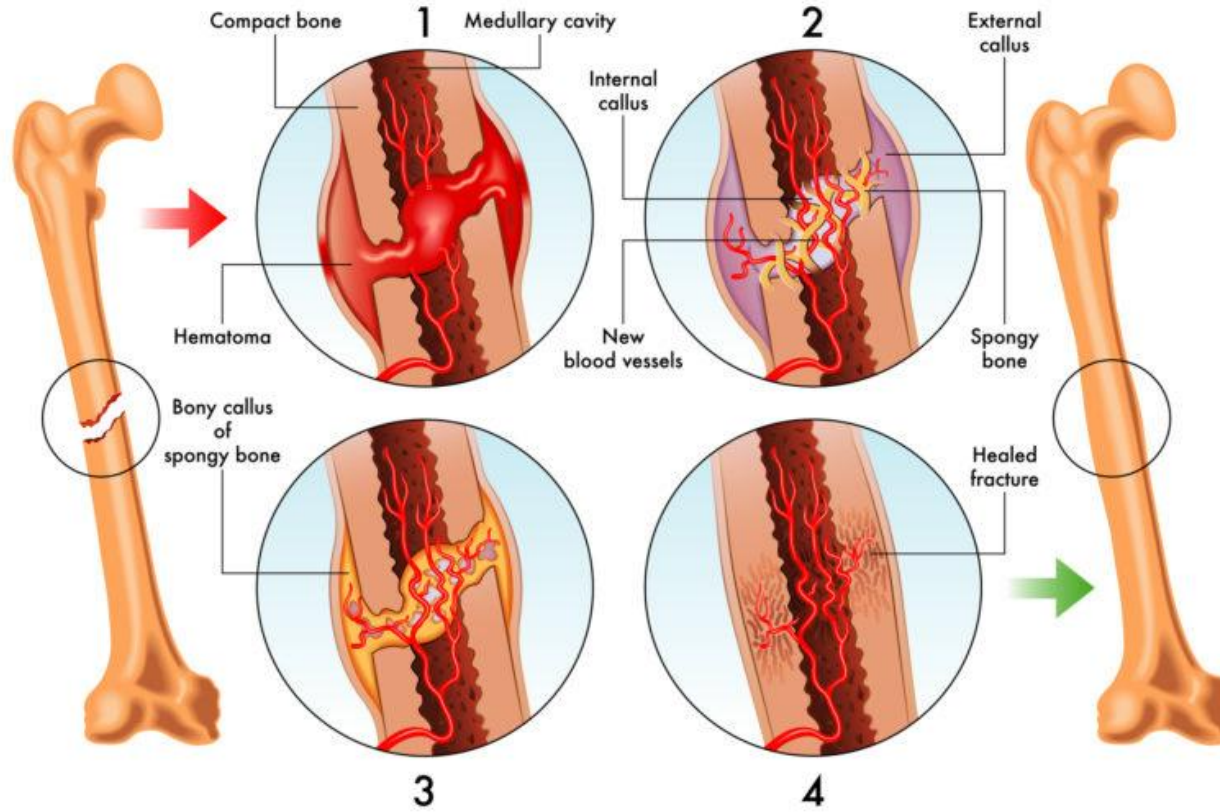
- Hasta veya yaralının hayatını tehdit eden yaralanmaya öncelik verilmeli,
- Gereksiz yere hareket ettirilmemeli,
- Kırık bölgedeki giysiler kesilerek çıkartılmalı,
- Kırık belirtileri değerlendirilmeli,
- Kanama var ise durdurulmalı,
- Açık kırık gelişmiş ise yara temiz bir bezle kapatılmalı,
- Kırık bölgesine göre tespit malzemelerinin seçimi yapılmalı,
- Kırık olan bölgenin alt ve üst eklemlerini de içine alacak biçimde tespit yapılmalı,
- Üzeri örtülerek vücut sıcaklığı korunmalı,
- Gerekli ise tıbbi yardım (112) istenmelidir.

# Kırık İyileşmesi

İyileşme canlı dokularda karakteristik olan yeni hücre büyümesiyle olur. Tamir, kırık oluştuğu anda başlar. İyileşme, kırık kemiğe göre birkaç hafta ile birkaç ay arasında bazı durumlarda ise yıllarca sürebilir.



# Kemik kırığının düzelmesi



# Kırık Tespiti

- Tespit, kırık kemiğin hareketinin önlenmesidir. Bunun için tahta, mukavva, şemsiye gibi düz-uzun cisimler veya bunların yerine geçecek günlük malzemeler kullanılır. Bu malzemelere **atel** denir. Atel yardımıyla tespit, el-kol ve ayaklarda uygulanır. Tespit yaparken kırık organ, tespit malzemesinin arasında rahat bir şekilde uzatılır. Yumuşak pansuman malzemesiyle desteklenir. Kırık olan yerin daha yukarısındaki ve daha aşağısındaki eklem de tespitin içinde olacak şekilde sıkıca-sık aralıklarla bağlanır-sarılır. Kırık organla tespit malzemesinin temas ettiği yerlerde yara ve acı meydana gelmemesi için pamuk veya mendille destek sağlanır. Kırık bölgesi hareket edecek şekilde gevşek, dolaşımı engelleyecek şekilde sıkı olmamalıdır.

## 1.2. Çıkık

- Aşırı zorlama ya da baskı sonucunda kemiklerin eklem yerlerinden kalıcı olarak ayrılmasına “çıkık” denir. Çıkık, genellikle eklemlerin fazla zorlanması, çarpma, düşme ve darbe alma sonucunda oluşabilir. Eklem, tıbbi müdahale edilmeden normal konumuna dönemez.
- **1.2.1. Çıkık Belirtileri**
- Kırık, çıkık ve burkulma belirtilerini ayırt etmek zordur. Kesin tanı hastane ortamında yapılan tetkikler sonucunda konur.
-



## Çıkık durumunda;

- Hareket kısıtlılığı,
- Ağrı,
- Hassasiyet,
- Şişlik ve kızarıklık,
- Eklem bölgesinde şekil bozukluğu gibi belirtiler görülür.



**Resim 1.5: Omuz çıkığı**

## 1.2.2. Çıkıklarda İlk Yardım

- **Çıkıklarda ilk yardım uygulamaları aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:**
  - Hasta veya yaralı hareket ettirilmemeli,
  - Çıkık, yerine oturtulmaya çalışılmamalı,
  - Eklem bulunduğu pozisyonda tespit edilmeli,
  - Çıkığın alt bölgesindeki deri rengi, ısı ve nabızı kontrol edilmeli,
  - Üzeri örtülerek vücut sıcaklığı korunmalı,
  - Gerekirse tıbbi yardım (112) istenmelidir.

## 1.3. Burkulma

Eklemlerin fazla zorlanması, eklem bağlarının gerilmesi, yırtılması veya kopması durumuna “burkulma” denir. **Burkulmalar, genellikle spor aktiviteleri, düşme veya çarpma gibi kazalar sonucunda gelişir.**

### • 1.3.1. Burkulma Belirtileri

**Burkulmalarda aşağıdaki belirtiler görülür:**

- Hareket kısıtlılığı
- Ağrı
- Hassasiyet
- Şişlik ve morluk





**Resim 1.6: Ayak bileğinde burkulma**

## 1.3.2. Burkulmalarda İlk Yardım

- **Burkulmalarda ilk yardım uygulamaları aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:**
  - Şişliği, morluğu ve ağrıyı azaltmak için soğuk uygulama yapılmalı,
  - Şişliği azaltmak için bölge vücut seviyesinden yukarıya kaldırılmalı,
  - Burkulan bölge hareket ettirilmemeli,
  - Sıkıştırıcı bir sargıyla burkulan bölge tespit edilmeli,
  - Gerekirse tıbbi yardım (112) istenmelidir.

## 2. BAŞ VE OMURGA KIRIKLARI

Kafatası kemiğinin esas görevi beyini darbelere karşı korumaktır. Başa alınan şiddetli darbe sonucunda kafatasında kırıklar oluşabilir. Ancak baş kırıklarında, beyin zedelenmesi veya beyinde kanamanın gelişmesi, kırık oluşmasından daha da önemlidir. Diğer bölgelerde olduğu gibi baş bölgesinde de açık veya kapalı şekilde kırıklar oluşabilir.

- Kafatası kırığında göz çevrelerinde ve kulak arkasında morluklar gelişebilir. Ayrıca burun, kulak ve açık yara bölgesinden berrak veya pembemsi su gibi sıvı sızıntısı oluşabilir. Bu sıvının aktığı yeri tamponlamak sıvının akışını engelleyerek hasar görmüş beyinin basıncını daha da arttırır. Bu nedenle sıvının aktığı bölge temiz bir bez ile kapatılarak sıkı olmayacak şekilde bir sargı uygulanır.

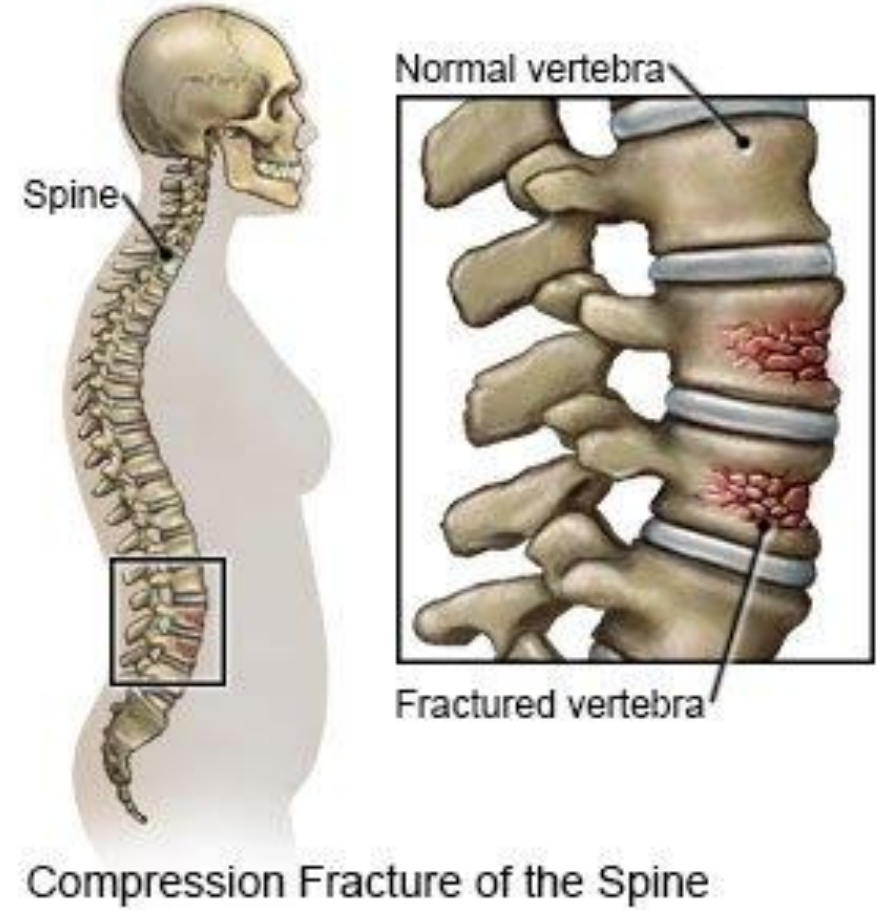
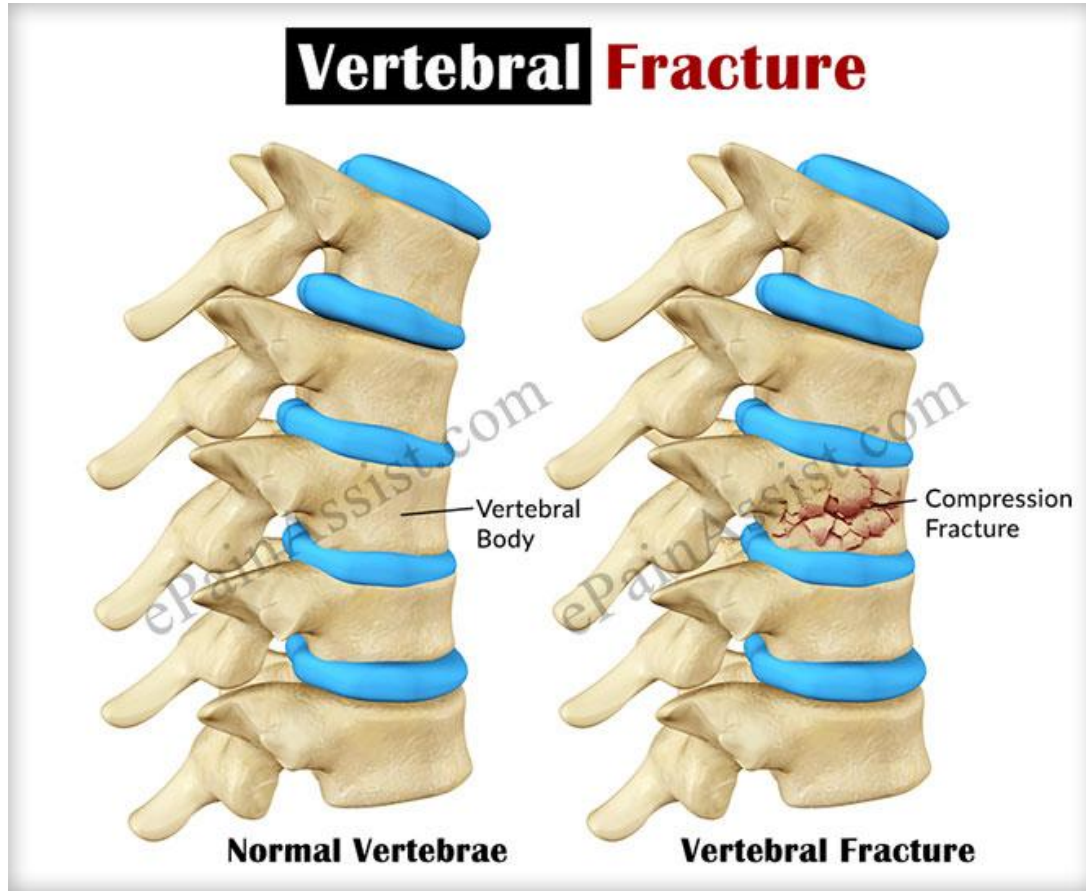


**Resim 2.1: Kafatası kırığında göz çevrelerinde morluklar**



**Resim 2.2: Kafatası kırığında kulak arkasında morluklar**

- Omurga, küçük ve esnek kemiklerin üst üste dizilmesi ile oluşan yapıdadır. Başa destek vererek gövdeye bağlantısını sağlar. Ayrıca beyinin sinirsel iletimini sağlayan ve sinir sisteminin uzantısı olan omurilik, omurganın içinden geçer. Boyun ve bel omurları omurganın en hassas bölümünü oluşturur.
- Omurga kemiklerindeki ezilmeler ve kemiklerin eklem yüzeyinden kayması ve kırıklara bağlı olarak felçler ve ölüme kadar gidebilecek sonuçlar oluşabilir.





- Omurga kırıkları veya şüphesinde bölgede ağrı, kol ve bacaklarda his kaybı, hareketlerde kısıtlılık, karıncalanma ve uyuşukluk gibi belirtiler gelişir.
- Omurga yaralanması, kırık ya da şüphesi varsa hemen tıbbi yardım (112) istenir. Hasta veya yaralı, kesinlikle yerinden oynatılmaz ancak hasta veya yaralının bulunduğu yer tehlike arz ediyorsa baş- boyun- gövde eksenini bozulmadan acil taşıma tekniklerinden uygun olan bir yöntemle güvenli bir yere alınır.

## 2.1. Başa Üçgen ve Silindir Sargı Uygulama

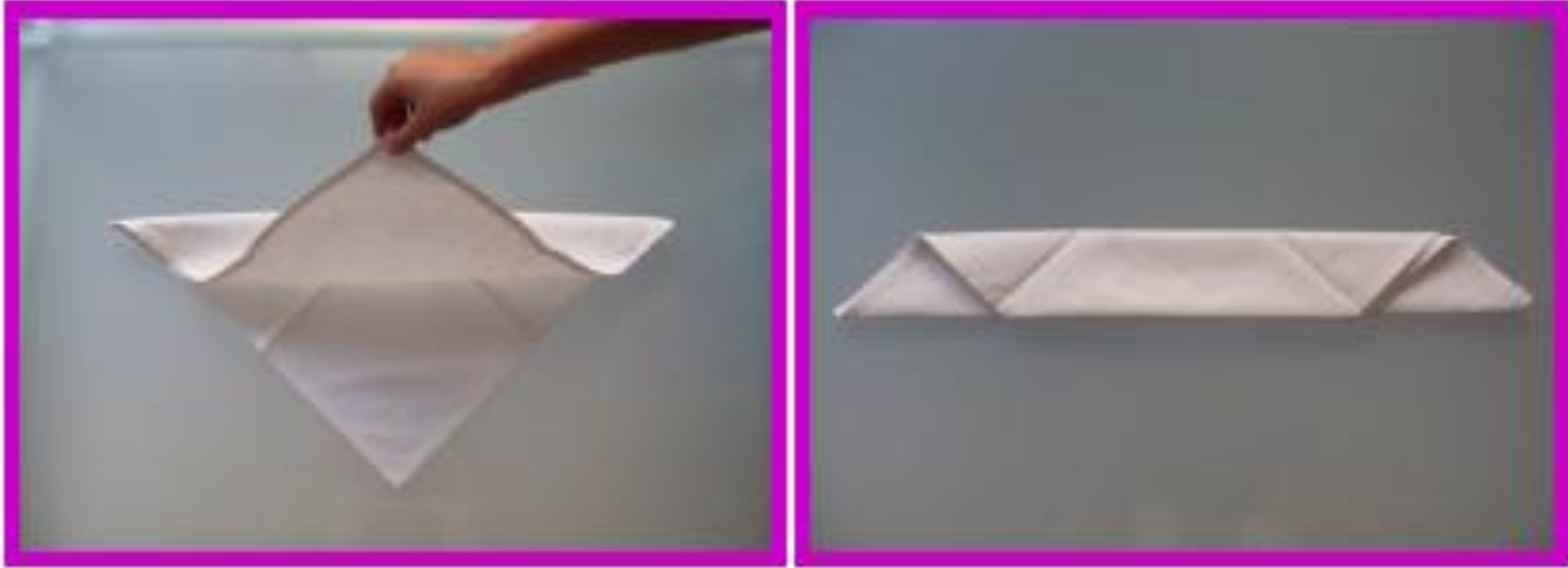
- İlk yardımcı diğer uygulamalarda olduğu gibi kendini tanıtarak hasta veya yaralıyı sakinleştirir. Yapacağı ilk yardım uygulaması hakkında bilgi vererek çevredeki en uygun malzemenin seçimini yapar. Hasta veya yaralıya yapacağı ilk yardım uygulamasına **göre pozisyon verir**.
- Tespit işleminde genellikle sargı (bandaj) çeşitlerinden **üçgen sargı bezi** kullanılır. Üçgen sargı bezi, adından da anlaşılacağı gibi üçgen şeklinde ve esnemeyen bir kumaştan yapılmış olmalıdır. Üçgen sargı bezi, hazır hâlde bulunabileceği gibi kare şeklindeki bir kumaşın karşılıklı köşeleri üst üste getirilerek de elde edilebilir. Üçgen sargının en uzun kenarına taban, sivri olan ucuna tepe denir. Üçgen sargı bezi, askı, sargı, tespit etme ve sert malzemeleri kaplamak amacıyla kullanılır.



Resim 2.3: Üçgen sergi hazi

# Üçgen sargıdan şerit sargı elde etmek için:

- Uygun bir zemine üçgen bandaj serilmeli,
- Üçgen bezin tepe bölümü tabana doğru katlanmalı,
- İstenilen enliliğe getirilene kadar aynı yönde üst üste katlamaya devam edilmelidir.



**Resim 2.4: Üçgen sargıdan şerit sargı oluşturma**

# Üçgen sargıdan simit sargı elde etmek için:

- (Başa üçgen sargı uygulamadan önce başta yabancı bir cisim batması var ise simit sargı ile sabitlenir.)
- Üçgen sargı katlanarak dar şerit sargı oluşturulmalı,
- Dar şerit sargının bir ucu elin içine alınmalı,
- Sargı tutulan avucun parmakları etrafında üst üste gelecek biçimde sarılmalı,
- Sargının orta kısmına gelindiğinde elden çıkartılmalı,
- Serbest kalan uç, içten aynı yöne doğru çevrilerek sarılmaya devam edilmeli,
- Serbest uç içe kıvrılmalıdır.

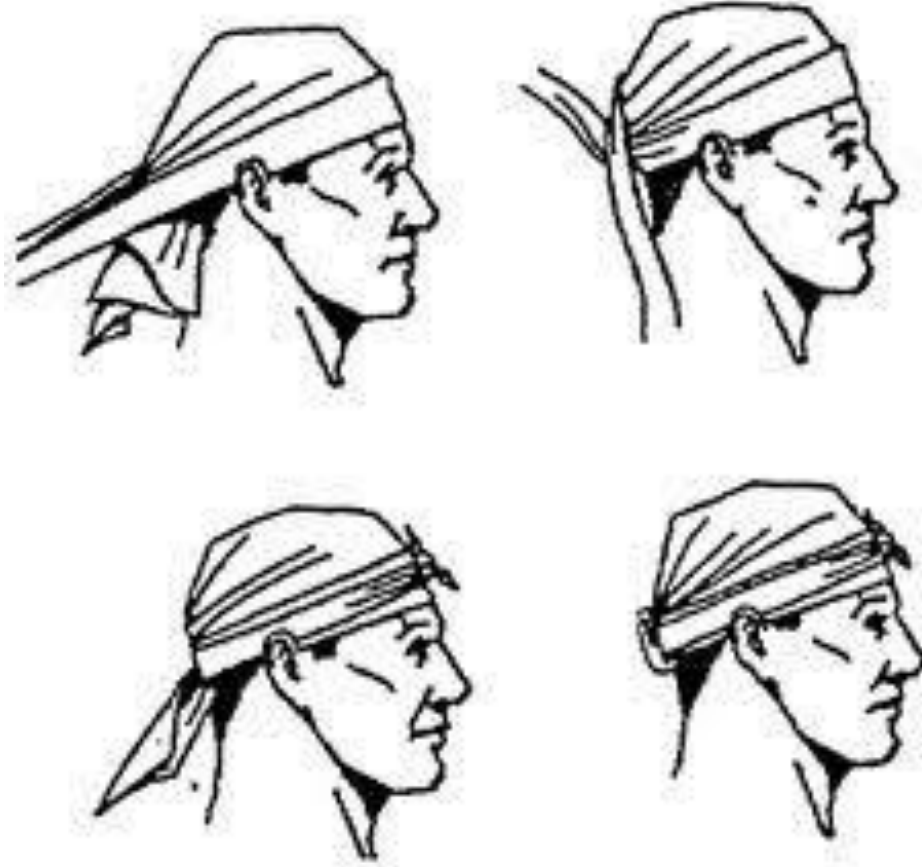


**Resim 2.5: Üçgen sargıdan simit sargı oluşturma**

## Başa üçgen sargı uygulamak için:

- Malzemeler hazırlanmalı,
- Üçgen sargının tabanı 5cm kadar katlanmalı,
- Üçgen bezin taban bölümü altına yerleştirilmeli,
- Tabanın iki ucu ense kısmında birbirine çapraz geçirilmeli,
- Uçlar öne doğru getirilerek alın bölgesi üzerinde bağlanmalı,
- Üçgen sargının ensede kalan ucu çekilerek gerdirilmeli veya kıvrılmalıdır.
- Başa üçgen sargı uygulama işleminde bez kısa ise bezin taban bölümü altına yerleştirilerek uçlar ense kısmında bağlanarak sabitleme yapılır.









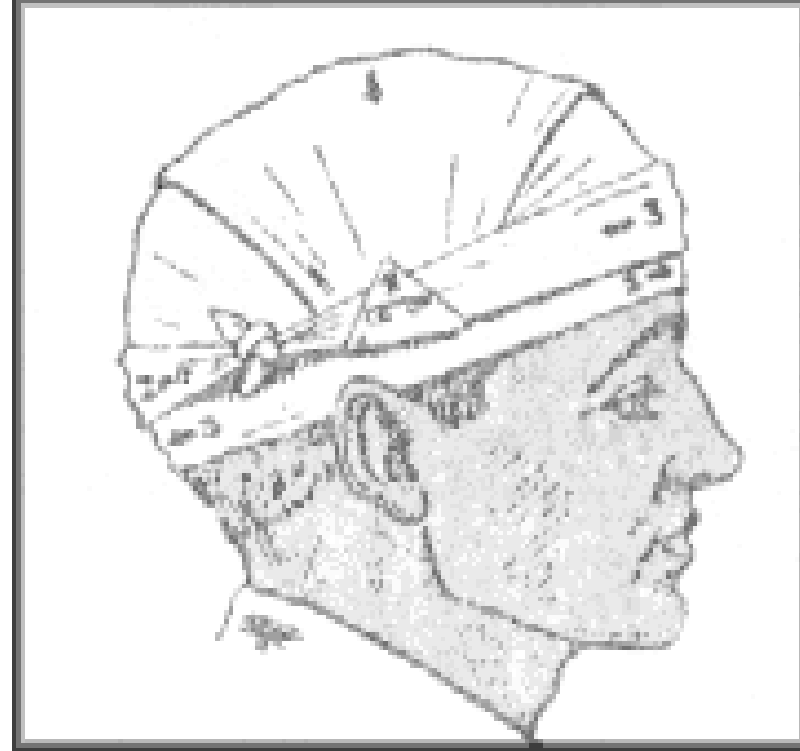
**Resim 2.6: Başa üçgen sargı uygulanması**

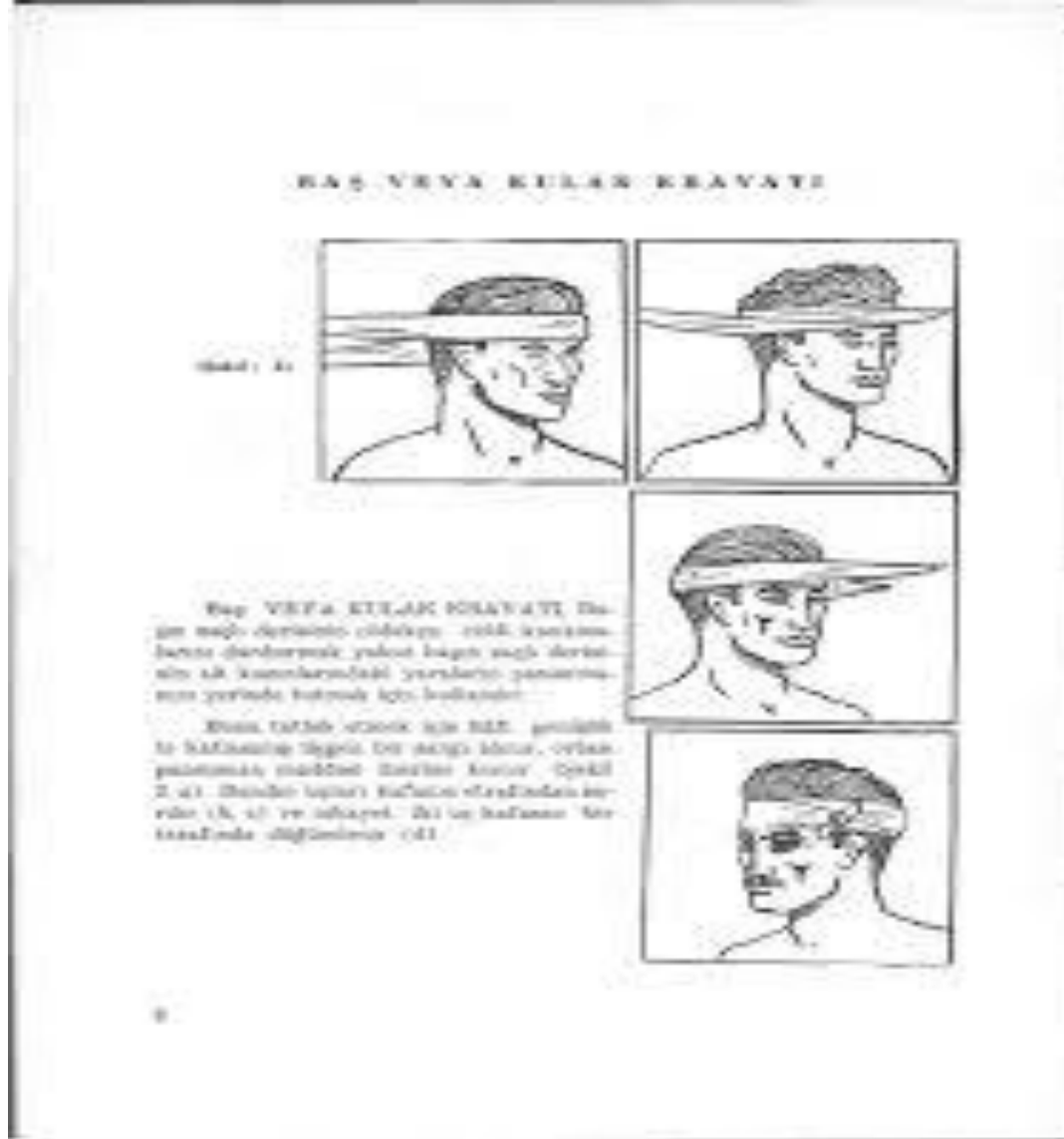
# Başta silindir sargı uygulamak için:

- Hasta veya yaralı oturur pozisyona getirilmeli,
- Hasta veya yaralının arka tarafına geçilmeli,
- İki tarafı silindir şeklinde olan sargının rulo kısımları birer elde tutulmalı,
- Sargının alt kenarları kaşların üst ön bölümüne gelecek biçimde başın ar-kasına doğru dolaştırılmalı,
- Başın arkasında sargı çaprazlanmalı,
- Üstte kalan sargı başın önüne getirilmeli,
- Altta kalan sargı başın orta önünden altına kadar getirilmeli,
- Alına gelen sargı tepeden diğer sargının üzerinden geçirilerek arkaya döndürülmeli,
- Arkada tekrar çaprazlanarak öne aktarılmalı,
- Baş tamamen sarılıncaya kadar işleme devam edilmeli,
- Sargının bitiminde başlangıç dönüşü üzerine dairesel dönüş yapılmalı,
- Serbest uç alının üzerinde tutturulmalıdır.

**Yaralı kişiyi bir sandalyeye oturtunuz.**

- Yaralının arkasına geçiniz.
- Her iki silindir sargının rulo kısımlarını birer elinizde tutunuz.
- Sargının alt kenarını, alında kaşların hemen üst kısmına yakın olarak koyunuz.
- Kulakların üst kısmından geçecek şekilde başın arkasına doğru sargıyı dolandırınız.
- Arka kısımda her iki sargı birbiri ile çapraz yaptıktan sonra üstte bulunan sargıyı başın önüne doğru dolayınız.
- Altta bulunan sargıyı ise, başın orta yönünde olmak üzere öne doğru alına kadar getiriniz.
- Alında tekrar her iki sargıyı çapraz yaparak arkaya doğru dolayınız. Alttaki sargıyı başın orta yönünde arkaya doğru ve ilk sargıyı bir miktar örtecek şekilde çekiniz.
- Bu şekilde sarım bitirilir. Serbest uç önde kendi üzerinde tutturulur.





## 2.2. Boyuna Tespit Uygulama

- **Boyuna tespit uygulama işleminde genel prensipler uygulandıktan sonra aşağıdaki basamaklar uygulanır:**
- **Hasta veya yaralı düz olarak yatırılmalı,**
- **Baş-boyun-gövde eksenini korunmalı,**
- **Sıkan giysiler gevşetilmeli veya çıkarılmalı,**
- **Bir gazete veya dergi ortalama 10 cm kalınlığında kıvrılmalı,**
- **Üçgen bir beze sarılmalı,**
- **Kendi dizimizde boyuna göre şekillendirip hazırlanmalı,**
- **Hazırlanan boyunluğun ortasını önde hasta veya yaralının çenesinin altına yerleştirilmeli,**
- **Hasta veya yaralının nefes almasını engellemeyecek şekilde boynuna dolandırılmalı,**
- **Tespit malzemesinin ucu önden tutturulmalıdır.**

### 3. ÜST EKSTREMİTE KIRIK ÇIKIK VE BURKULMALARI

Genellikle üst taraf (üst yan) kırık, çıkık ve burkulmaları düşme, çarpma gibi darbelere bağlı olarak gelişir. Kırıklar, bütün üst taraf kemiklerinde görülmekle birlikte çıkıklar, genellikle omuzda, burkulmalar ise genellikle el bileğinde görülür.

İlk yardımcı, tespit için elde bulunan çeşitli ebatlarda tahta parçaları ve sargılar, gazete, dergi, mukavva, battaniye, yastık, temiz bez parçaları, havlu, çengelli iğne, eşarp, atkı, hırka, kravat vb. malzemeleri kullanarak tespit yapabilir.



## Üst taraf kemikleri kırık, çıkık ve burkulmalarında tespit işleminde aşağıdaki kurallara dikkat edilmelidir:

- Tespit öncesinde yüzük ve saat gibi takı eşyaları çıkarılmalıdır. Çıkarılan takılar hasta veya yaralıya veya yakınlarına iade edilmek üzere muhafaza edilmelidir.
- Açık yara var ise üzeri temiz bez ile kapatılmalıdır.
- Ağrıya neden olacağından yaralı bölge sabit tutularak tespit yapılmalıdır.
- Tespit uygulaması; kırık, çıkık ve burkulmanın üstünde ve altında kalan eklemleri de içine alacak şekilde yapılmalıdır.

- Şerit sargılar, kırık bölgenin üzerine bağlanmamalıdır.
- Tespit, parmak uçları görünecek şekilde uygulanmalı ve parmak uçlarından dolaşım kontrolü yapılmalıdır. Tespitten önce, tespit sırasında ve sonrasında parmak uçlarından dolaşım kontrolü, derinin ısısına ve rengine bakılarak yapılmalıdır.
- Gerekirse tıbbi yardım (112) istenmelidir.
-

## 3.1. Köprücük kemiği kırığında Tespit

- **Köprücük kemiği kırığının tespit işleminde aşağıdaki kurallara dikkat edilmelidir:**
- Hasta veya yaralıya oturur pozisyon verilir.
- Üç adet üçgen sargı bezi ya da şerit şeklinde sargı temin edilir. Her bir üçgen sargının tepe bölümü tabanına doğru istenilen enlilikte üst üste katlanarak da şerit hâline getirilebilir.
- Şerit hâline getirilen üçgen sargının biri, hasta veya yaralının koltuk altından geçirilerek düğümler arkaya gelecek biçimde omzuna bağlanır.
- İkinci üçgen sargı, diğer omuza aynı şekilde bağlanır.
- Üçüncü üçgen sargı, sırt bölgesinde her iki omuzdaki sargılardan geçirilip omuzlar geriye doğru hafifçe çekilerek bağlanır.



**Resim 3.1: Köprücük kemiğinin üçgen sargı ile tespiti**

Köprücük kemiği kırıklarında rulo şeklindeki şerit sargı bezi ile yana yatık bir sekiz sayısına benzeyen sarma şekli uygulanarak da tespit yapılabilir.



**Resim 3.2: Köprücük kemiğinin rulo sargı ile tespiti**

## 3.2. Omuz Çıkığıında Tespit

Omuz çıkığıında, kol kemiğinin üst ucu öne doğru kayar ve normal omuz kabarıklığı kaybolur. Omuz çıkığıında hasta veya yaralı, kolunu gövdesinden uzakta tutmaya çalışır, yaklaştırmaya çalıştığıında ağrı olur. Bu durumda çıkık kesinlikle yerine konmaya çalışılmamalıdır. Hasta veya yaralının oturması sağlanarak rahat ettiği pozisyonda tespit yapılır.

## Omuz çıkığında tespit işlemi sırasıyla şöyle yapılır:

- İki adet üçgen sargı ve koltuk altına yerleştirmek için yumuşak destek malzemesi (yastık, katlanmış battaniye vb.) temin edilir.
- Destek malzemesi koltuk altına yerleştirilir.
- Üçgen sargı ile kol askıya alınır.
- Üçgen sargının tepe kısmına ufak bir düğüm atılır.
- Dirsek, düğüm çukuruna oturacak şekilde üçgen sargı yaralı kolun altına yerleştirilir. Kazazedenin parmak uçları görünecek biçimde olmalıdır.
- Üçgen sargının iki ucu, kazazedenin boynunun yan tarafına, yaralı kolun karşı tarafında olacak şekilde düğümlenir.



**Resim 3.3: Üçgen sargı ile kolun askıya alınması**



- Askıya alınan kol, diğer üçgen sargı bezi ile hasta veya yaralının gövdesi üzerinden bağlanır.
- Parmak uçlarından dolaşım kontrol edilmelidir.



**Resim 3.4: Omuz çıkığının tespiti**

## 3.3. Kol kemiği kırığında tespit

- **Kol kemiği kırığında tespit işlemi sırasıyla şöyle yapılır:**

Hasta veya yaralıya oturur pozisyon verilir.

Biri omuz ile dirseği içine alacak uzunlukta, diğeri koltuk altından dirseğe yerleşecek uzunlukta ve bez ile kaplanmış iki adet sert tespit malzeme-si, yumuşak destek malzemesi, dört adet şerit şeklinde sargı bezi, bir adet üçgen sargı temin edilir.



**Resim 3.5: Sert tespit malzemesinin yumuşak malzeme ile kaplanması**

- Hasta veya yaralının koltuk altına yumuşak destek malzemesi (ince küçük bir yastık, katlanmış havlu vb.) yerleştirilir.
- Sert tespit malzemeleri yerleştirilmeden önce kolun altına iki adet şerit sargı yerleştirilir.
- Kısa olan sert tespit malzemesi, koltuk altından itibaren dirseği de içine alacak şekilde yerleştirilir.
- Uzun olan sert tespit malzemesi, omuz ile dirseği içine alacak şekilde yerleştirilir.
- Daha önceden yerleştirilen şerit sargılar, sert tespit malzemelerinin üzerinden düğümleri dışa ve hepsi aynı yöne gelecek şekilde bağlanır.



**Resim 3.6: Kola sert tespit malzemelerinin yerleştirilmesi**

- Uygulanan tespitin destek alması ve dirseğin tespiti için üçgen sargı ile kol askıya alınır.



**Resim 3.7: Kolun askıya alınması**

- Omuz tespiti için yaralı kolu içine alacak şekilde iki adet şerit sargı gövde üzerinden bağlanır.
- Parmak uçlarından dolaşım kontrol edilir.



**Resim 3.8: Omuzun tespiti**

## 3.4. Dirsek Kırığında Tespit

- Hasta veya yaralının kolu gergin ya da bükülü vaziyette bulunabilir. Kol, bükülmüş bulunursa düzeltilmez, gergin bulunursa bükülmez, bulunduğu şekilde tespit edilir.
- **Kol gergin şekilde bulundu ise:**
- Hasta veya yaralıya kolunu hareket ettirmeye zorlanmadan rahat edebileceği pozisyon verilir.
- Koltuk altından parmak diplerini içine alacak uzunlukta, yumuşak malzeme ile kaplanmış bir adet sert tespit malzemesi, dört adet şerit sargı temin edilir.
- Dirseğin alt ve üst kısmına iki adet şerit sargı yerleştirilir.



- Sert tespit malzemesi, koltuk altından itibaren parmak diplerine kadar yerleştirilir.
- Daha önceden yerleştirilen şerit sargılar, sert tespit malzemesinin üzerin-den düğümleri dışa ve aynı yöne gelecek şekilde bağlanır.
- İki adet şerit sargı, yaralı kolu içine alacak şekilde gövdesi üzerinden bağlanır.



**Resim 3.9: Kol gergin durumdayken dirsek tespiti**

## Kol bükülü şekilde bulundu ise kol askısı uygulaması ile aşağıdaki şekilde tespit yapılır:

- Hasta veya yaralının oturması sağlanır.
- İki adet üçgen sargı ve yumuşak destek malzemesi temin edilir.
- Koltuk altı kısmına yumuşak bir destek malzemesi yerleştirilir.
- Üçgen sargı ile kol askıya alınır.
- Diğer üçgen sargı bezi, tepesi yaralı dirseğe gelecek şekilde yerleştirilerek iki ucu diğer koltuk altından bağlanır.
- Parmak uçlarından dolaşım kontrol edilir.



**Resim 3.10: Kol bükülü durumda dirsek tespiti**

## 3.5. Ön Kol ve El Bileği Kırıklarında Tespit

- Ön kol kemikleri (dirsek kemiği ve döner kemik) ve el bileği kemikleri kırıklarında açık kırık oluşması ihtimali daha yüksektir. Açık kırık oluşmuş ve kanama varsa öncelikle kanama durdurularak yara üzeri temiz bir bez ile kapatılır. Daha sonra sırasıyla şu işlemler yapılır.

# Ön kol ve el bileği kırıklarında tespit işlemi sırasıyla şöyle yapılır:

- Hasta veya yaralının oturması sağlanır.
- Dirseği ve parmak diplerini içine alacak uzunlukta, yumuşak malzeme ile kaplanmış iki adet sert tespit malzemesi, iki adet şerit sargı, bir adet avuç içini dolduracak büyüklükte rulo yapılmış bez ve bir adet üçgen sargı temin edilir.
- Ön kolun altına iki şerit sargı yerleştirilir.
- Avuç içine rulo yapılmış bez yerleştirilerek desteklenir.
- Sert tespit malzemelerinden biri parmak diplerinden dirseği de içine alacak şekilde ön kolun iç kısmına, diğeri önkolun dış kısmına yerleştirilir.
- Ön kolun altına yerleştirilen şerit sargıların düğümleri dışa ve aynı yöne bakacak şekilde bağlanır.
- Dirsek bükülü olacak şekilde, üçgen sargı ile kol askıya alınır.



**Resim 3.11: Ön kol kemiklerinin tespiti**

Sadece el bilek kemiklerinde veya el tarak kemiklerinde kırık varsa üçgen sargı ile kolun askıya alınması yeterlidir. Üçgen sargı yoksa kolu askıya almak için hasta veya yaralının eli; ceket, hırkası ya da gömleğinin iki düğmesi arasından içeri sokulup aynı taraf ceket eteği yukarı kaldırılarak çengelli iğne ile iğnelenir.



**Resim 3.12: Ceket ile kolun askıya alınması**





**Resim 3.13: Parmağın tespiti**

- [Milli Eğitim bakanlığı sağlık hizmetleri. Kırık, çıkık, burkulmalarda ilk yardım](#)
- <http://www.bebekkokusu.com/news/templates/konular.aspx?articleid=361&zoneid=50>
- <https://www.directorthocare.com/strategies-to-help-heal-your-broken-bones/>
- <http://esaglikonline.com/E-Saglik%20Online/Ilk%20Yardim/7-Kirik%2C%20Cikik%20Ve%20Burkulmalarda%20Ilkyardim.pdf>
- <http://www.karmabilgi.net/eklem-nedir/>
- <http://patentdiagram99.puliziasconfinata.it/diagram/diagram-of-vertebral-fracture>
- <https://www.drugs.com/cg/vertebral-compression-fracture-aftercare-instructions.html>